

مرکز مصالحت و توسعه آموزش علوم پزشکی
دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی و درمانی بابل

واژه های رایج در آموزش پزشکی

Babol University Of Medical Sciences
www.mubabol.ac.ir

هو العليم

جمع آوری واژگان تخصصی آموزش پزشکی فرایندی است که طی چند سال اخیر دانشگاهها و موسسات مرتبط با آموزش پزشکی به آن اهتمام ورزیده اند که حاصل آن لغتنامه ها و مجموعه هایی در قالب کتاب بوده که به حق جای تقدیر دارد. در این راستا مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی بابل نیز جهت آشنایی هر چه بیشتر اساتید و دانشجویان رشته های علوم پزشکی اقدام به گردآوری مجموعه ای از برخی واژه های رایج در آموزش پزشکی، برگرفته شده از کتب و مقالات منتشر شده در این زمینه، کرده است که حاصل آن کتابچه ی حاضر می باشد. مزیت این مجموعه شاید حجم کوچک و سهولت انتقال آن باشد که البته در این راه سعی بسیار باید...

نسخه پیش رو ویرایش سوم از کتابچه مذکور است که به علاوه واژه های قبل، به معرفی نشانی چند پایگاه اطلاع رسانی مفید در زمینه آموزش پزشکی می پردازد. امید است ما را در ارتقا هرچه بیشتر این مجموعه یاری فرمایید.

مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی بابل

A

Accreditation

اعتبار دهی (اعطای استوارنامه) : فرآیند خود تنظیمی که موسسات دولتی و غیر دولتی موسسات داوطلب یا گروههای رسمی با هدف بازشناسی برنامه های آموزشی که نشان دهنده ی میزان مطابقت معیار های مشخص با کیفیت آموزشی بنا شده است. اعتبار نامه با برآورده کردن نیاز ها و تامین استانداردهای مورد نیاز داده و مدرک معتبری برای تایید محسوب می شود. به عبارت دیگر از آنجایی که فرآیند اعتبار دهی فرایندی رسمی و قانونمند است برنامه ها یا موسسات آموزشی ای معتبر هستند که این فرآیند را گذرانده باشند. در مورد افراد نیز همین طور، برای مثال : پزشکانی اجازه کار دارند که دارای مجوز یا پروانه کار باشند.

Achievement Test

آزمون پیشرفت تحصیلی: آزمون تراز شده که معمولا برای سنجش مطلوب میزان دانش و یا مهارتی که فراگیر در نتیجه آموزشهای کلاس کسب می کند ، طراحی می شود. چنین آزمونی یک توضیح آماری است که برای بیان مقایسه ی میزان یادگیری فراگیر با حد مطلوب ،هنجار (*norm*) می شود.

Action Research

اقدام پژوهشی (تحقیق عملیاتی): این اصطلاح توسط کرت لوین روانشناس اجتماعی (۱۸۹۰_۱۹۴۷) در دهه ۱۹۴۰ وضع و انجام شد . او حلقه هایی از تحقیق عملیاتی را که شامل برنامه ،اقدام، مشاهده و بازخورد است ، پیشنهاد کرد. محقق که خودش کاربر حرفه ای نیز است معمولا تحقیق عملیاتی را به عهده می گیرد. تحقیق عملیاتی نوعی تحقیق است که مشکلات را در سطح محلی و محدود (مانند کلاس درس ،یک گروه آموزشی) مورد بررسی قرار می دهد و در جریان تحقیق این مشکلات را برطرف می کند. این نوع تحقیق معمولا برای توسعه ، اجرا و آزمودن نتیجه ، برنامه ریزی یک تغییر در ساختار تحصیلی مدرسه یا

دانشگاه انجام می شود. طبق نظر "گی و آرازین ، تحقیق عملیاتی، فرایندی است که معلمین در مورد علم و دانش ، عملکرد ، باورهای خود و اثراشان در استنباط و استفاده بهینه از آنها شواهدی را جمع آوری نموده و در باره آن تصمیم گیری می کنند تا به نتایج عملی اقدامات خود در زمان نزدیک و محیط محدود برسند.

Active Learning

یادگیری فعال : شکلی از یادگیری که در آن فراگیران به جای گوش دادن غیر فعال به معلمی که فقط اطلاعاتی را در اختیار آنها می گذارد، خود به طور فعال در فرآیند یادگیری درگیر می شوند. به عبارت دیگر، فرآیندی است که خود فراگیر به یادگیری کار یا انجام تکلیفی در حیطه شناختی و عاطفی متعهد می شود.

Active Teaching

در این روش که معمولا به یادگیری فعال می انجامد، استاد نقش راهنما و تسهیل کننده را بر عهده دارد و علاوه بر کتاب ، منابع یادگیری دیگری را نیز در اختیار دانشجو

قرار می دهد. فرصت خود ارزیابی به دانشجویان داده می شود و ارزشیابی مستمر در جریان تدریس صورت می گیرد که علاوه بر سطح دانش ، سطوح مهارتی و نگرشی دانشجویان مورد ارزیابی قرار می گیرد و ارزیابی پایانی بیشتر ملاک عمل است.

Adult Learning Theory

نظریه یادگیری بزرگسالان: مجموعه نظریه هایی که به چگونگی روند یادگیری در بزرگسالان نسبت داده می شود. از جمله یادگیری از طریق خودآموزی است که بخش اعظم این نوع یادگیری به تفکر و یادگیری تجربی افراد بالغ اختصاص دارد که از شیوه یادگیری خود و همچنین از مزایا و منافع یادگیری آگاهی دارند و نیز انگیزش کافی برای آنها ایجاد خواهد کرد.

Affective Domain

حیطه عاطفی : یکی از سه حیطه ی عمده ی یادگیری بر اساس طبقه بندی بلوم و به معنی یادگیری ارزش ها است.

Affective Outcome of education

پیامدهای عاطفی آموزش: پیامدهای عاطفی ناشی از آموزش ، احساسات فرد را بیشتر از درک و استنباط او در گیر می کند. مانند : مهرورزی و احترام به آرمانهای مقدس و ارزش های اخلاقی ، بیزاری از آزار و اذیت دیگران.

Application Question

سوالات کاربردی : سوالاتی که فراگیر باید قاعده یا فرایندی را در مورد حل مساله بکار برد تا جواب صحیح را پیدا کند.

Audience

مخاطب: کسانی که در نهایت از یک برنامه آموزشی استفاده خواهند کرد. افرادی مانند اساتید و دانشجویان و یا سازمانها که ممکن است از یافته های حاصل از تحقیق یک پژوهش استفاده کنند.

B

Basic Skills

مهارتهای بنیادی (اصلی): گاهی اوقات به عنوان ابزار اصلی مهارتها گفته میشود. مهارتهای اصلی یا بنیادی شامل مهارت در خواندن ، دانستن ریاضیات پایه و وظایف اجتماعی و ارتباطی هستند ، این مهارتها ، مهارتهایی هستند که شخص برای اتمام و یا به نتیجه رساندن کارهای دشوار بارها از آنها استفاده می کند.

Bedside Teaching

آموزش بربالین بیمار: آموزش بربالین بیمار بخشی از راندهای بالینی است که در آن دانشجو و استاد در کنار تخت بیمار، درباره بیماری و یا یک مهارت تشخیصی درمانی بحث می کنند. این آموزش موقعیتی را برای دانشجو فراهم می آورد تا نحوه ارتباط استاد با بیمار را مشاهده کند و در تعامل با بیمار، آموزش مصاحبه کردن ، معاینه فیزیکی و مهارتهای مشاوره را بیاموزد.

Best Evidence Medical Education

آموزش پزشکی بر اساس بهترین مستندات: مفهومی که به نقد و توجه به روش ها و رویکردهایی که به بوسیله استادان آموزش پزشکی مورد استفاده قرار می گیرد؛ می پردازد و میزان اعتماد علمی مدارک و مستندات را که آموزش پزشکی بر اساس آنها بنا می شود مورد نقد و ارزیابی قرار می دهد. با توجه به این مفهوم آموزش پزشکی باید براساس مستندات محکم ، معتبر ، پایا انجام شود و داشتن ادبیات انتقادی برای بررسی اطلاعات موجود و شناسایی هر نوع شکاف در پژوهش – آموزش لازم به نظر می رسد.

Buzz Group

جنب و جوش (همهمه گروهی): فعالیت گروه کوچکی که معمولاً در محدوده گروه بزرگی انجام می گیرد ، به گونه ای که فراگیران آن دسته روی یک مساله یا موضوعی به بحث و گفتگو پرداخته و با یکدیگر کار می کنند، بنابراین به این سروصدای ناشی از این فعالیتها ، همهمه یا جنب و جوش گروهی گفته میشود.

C

Case Management

اداره بیمار: مجموعه مهارتهایی از ارائه خدمات برای کمک به مدد جو (بیمار) در هنگام برخورد با مشکلات و نیازهای مراقبت بهداشتی، به ویژه زمانی که بیمار نیازهای متعددی از ارائه دهندگان چندگانه داشته باشد. این واژه برای نیاز به هماهنگی مراقبت در زمان بستری بودن در بیمارستان و پس از آن به کار برده می شود.

Case Method Teaching

آموزش به روش موردی: این نوع آموزش با استفاده از موارد، به عنوان ابزاری برای آموزش شناخته می شود. اشکال متنوعی از این روش برای آموزش در ترکیب با روش های دیگر آموزشی وجود دارد.

Case Study Research

تحقیق موردی یا زمینه ای: نوعی تحقیق کمی و یا کیفی است که مستلزم تعبیر و تفسیر حوادث، شرایط یا موقعیت هایی هستند که در حال حاضر اتفاق می افتند. مطالعات موردی، مشاهدات عمیق و دقیق یک مورد واحد یا موارد اندکی هستند که عموماً بریک فرد انجام میشوند. اما گاه خانواده ها، گروهها، موسسات (مانند بیمارستان ها و دانشگاهها) و سایر واحدهای اجتماعی نیز،

مورد بررسی قرار می گیرند. در مطالعه موردی چه واقعا یک مورد بررسی شود و یا یک واحد جمعیتی نقش یک مورد را داشته باشد، در هر صورت، پیشینه مشترک، آنها را به منزله کل واحد، طبقه بندی نموده است.

Clinical Competence

شایستگی بالینی : به انجام مهارت ترکیبی که حاصل از دانش مرتبط و مهارتهای علمی کسب شده در سطح قابل قبول شامل: مهارتهای بین فردی ، کلینیکی ، و تکنیکی در زمان مشخص مثلا بعد ازدانش آموختگی گفته می شود. همچنین درموردی به آموزش مهارتهای بالینی ، که هم بصورت اولیه بر اساس مدل دوره کار آموزی و یا تعریف معلمان که چه انتظاری از فراگیر دارند و چگونه توانایی عملکرد آنان مورد آزمون قرار گیرد گفته می شود. با این وجود ارزیابی شایستگی بالینی در بیشتر عملکردها با مشکلاتی روبرو می شود که پاسخ آن واضح نیست و تنها یک راه برای حل مشکلی موجود نیست. در این موقعیت ها پزشک با تجربه از تفکر ، جستجو و انتخاب استفاده می کند. گاهی هم هرگز با آن موارد در شرایط قبلی برخورد نکرده است . بنابر این صلاحیت خودش به تنهایی یک پیش شرط برای

عملکرد در محیطهای بالینی می باشد و همیشه همبستگی زیاد بین صلاحیت و عملکرد وجود ندارد.

Clinical Skills Learning Center

مرکز یادگیری مهارتهای بالینی(مرکز مهارتهای بالینی): محیطی آموزشی است که دانشجویان علوم پزشکی امکان یادگیری و تمرین کارهای عملی مانند: سونداژ ، بخیه و پانسمان ، نمونه گیری ، تزریق وریدی و غیره را با استفاده از مانکن ها ، مدل ها و انواع وسایل کمک آموزشی را دارند. این محیطها ، یادگیری آرام و کنترل شده و تجربه یادگیری بدون تنش و لذت بخش را برای فراگیران فراهم می کند. امروزه با توجه به محدودیت های بیمارستانی و همچنین رعایت حقوق بیمار ، استفاده از این محیطهای بالینی آزمایشگاهی در آموزش فراگیران نقش بسزایی دارد.

Cognitive Domain

حیطه شناختی : حیطه اصلی یادگیری که در بیشتر رشته های تحصیلی مد نظر است و بیشترین زمان و تلاش معلمان و فراگیران را به خود اختصاص می دهد. منظور از

حیطه شناختی ، تحصیل علم و دانش ، درک و فهم مطالب و تفکر در زمینه های خاص است.

Communication Skills

مهارتهای ارتباطی : از جمله مهارتهایی است که برای پزشکان بالینی ضروری است زیرا افراد جامعه به صورتهای گوناگون و در شرایط متفاوت نیاز به ارتباط با پزشکان و سایر اعضا کادر بهداشت و درمان را دارند. امروزه مهارتهای ارتباطی به طور گسترده آموخته و تمرین می شود و کسب این مهارتها از آن جهت که کارکنان درمانی روزانه با تعداد زیادی از انسانهای مختلف برخورد خواهند داشت ، یک مهارت اساسی است. این مهارتها باید به دانشجویان علوم پزشکی و اعضا کادر بهداشتی و درمانی آموزش داده شود و پس از دانش آموختگی نیز در قالب برنامه های آموزش مداوم مورد پیگیری قرار گیرد.

Community-Based Teaching

آموزش مبتنی بر جامعه: شکلی از آموزش که فراگیر (کارآموز)، صلاحیت های حرفه ای را در محیط اجتماع می آموزد. این محیط اجتماعی بر گروه های جمعیتی و همچنین بر جمعیت های خاص و مشکلات روزانه ی آنها تمرکز دارد. دانشجویان وقت زیادی از آموزش خود را در محیط های اجتماعی و محیط های سازماندهی شده متنوع صرف می کنند. بازدید منزل و مراقبت های بهداشتی از خانواده، مراکز سلامتی اجتماع یا درمانگاه های روستایی از جمله برنامه هایست که جهت دوره ی کارآموزی دانشجویان در این راستا برنامه ریزی می شود.

Community Medicine

پزشکی اجتماعی (پزشکی جامعه نگر): یکی از تخصص های پزشکی است که با سلامت و بیماری در یک جمعیت یا جامعه خاص در تعامل است. هدف آن مشخص کردن مشکلات و نیاز های بهداشتی و سلامتی به جهت معرفی آنها و نیز ارزیابی مراکز خدمات بهداشتی است که جهت رفع نیازها فعالیت می کنند. بر خلاف بیشتر تخصص های پزشکی جمعیت مرجع در خدمات

پزشکی اجتماعی بیشتر جمعیت (گروه) های خاص و سالم هستند (تا افراد) و بیماران .

Concept Learning

یادگیری مفهومی: مهارت طبقه بندی اشیا و حوادث به دسته های مشخص بر اساس شباهت ها و تفاوت های آنهاست. به عبارت دیگر مشخص کردن ، طبقه بندی و تعمیم ویژگی ها به نمونه های جدید و جدا کردن نمونه های جدیدی است که ویژگی مورد نظر را ندارند.

Criterion – Referenced Testing

آزمون معیار محور یا ملاک محور : در این ارزشیابی ، رفتار فرد با معیار و استاندارد عملکرد مقایسه می شود و عملکرد یادگیرنده با میزان تبحر یا تسلط مورد انتظار از او در عرصه آن کار به جای مقایسه با نمرات سایر فراگیران ، مقایسه می شود. چنین آزمونهایی معمولا شامل سوالاتی هستند که براساس آنچه فراگیر باید در طی دوره برحسب اهداف تعیین شده در برنامه آموزشی ، بیاموزد ، طراحی می شوند.

Critical Thinking

تفکر انتقادی : تفکری منظم ، خود گردان و منطقی است که آنچه را می دانیم نشان می دهد و آنچه را که نمی دانیم بر ما واضح و آشکار می سازد . در واقع هنر فکر کردن در باره ی تفکر خویش است تا زمانی که تفکر را روشن تر ، جامع تر ، روان تر ، هماهنگ تر ، دقیق تر ، و قابل دفاع تر بسازند. به عبارت دیگر آگاهی فرد از شرایط محیطی موجود و ارزیابی تصمیمات متعدد قبل از اجرای عملی ، بیشتر مواردی است که امکان دارد به مشکل گشایی بیانجامد. تفکر انتقادی ترکیبی از دانش ها ، مهارت ها و نگرش ها است و دارای ویژگی هایی مانند مفهوم سازی ، استدلال ، تعقل ، ژرف نگری ، حس کنجکاوی ، استقلال خواهی و ... است.

Curriculum

برنامه آموزشی (برنامه درسی): محتوا و رفتارهایی (اهدافی) که در کلاس تدریس می شود. این کلمه جامعیت دارد و بنابر این با مواد چاپ شده ای که در کلاس درس به کار برده می شود و با روش مدرس که برای ارایه ی درس و آموزش مورد استفاده قرار می گیرد مترادف نیست.

D

Direct Observation of Procedural Skills

مشاهده مستقیم مهارت‌های بالینی (*DOPS*): یکی از روش‌های ارزیابی بالینی به ویژه در علوم پزشکی است که در حیطه عاطفی و حیطه روانی - حرکتی هر دو کاربرد دارد. ارزیابی مهارت روش‌های مراقبتی، تشخیصی و درمانی و همچنین مهارت‌های ارتباطی به همراه بازخورد هم‌زمان که می‌تواند به برطرف کردن مشکلات یادگیری کمک کند. نتیجه مشاهده مستقیم مهارت‌های بالینی در چک لیست ویا فرم ثبت مشاهدات درج خواهد شد.

Distance Education

آموزش از راه دور: مجموعه راه‌بردهای آموزشی و یادگیری که طراحی شده‌اند تا جدای از برقراری کلاس‌ها و نقش‌های مرسوم و معمول در دانشکده‌ها، به نیازهای یادگیری فراگیران پاسخ دهند. لازمه آموزش از راه دور

جدایی (زمانی و مکانی) اساتید و فراگیران از یکدیگر است.

Distance Learning

یادگیری از راه دور : در این نوع یادگیری ، آموزش معمولاً براساس مواد آموزشی است که بصورت الکترونیک با دسترسی آزاد و یا از طریق شبکه جهانی ارائه می شود. در این روش از بعضی وسایل الکترونیکی و غیره برای برقراری ارتباط بین افراد و مریبان یا منابعی که می توانند در کسب دانش و مهارتها به آنها کمک کنند، مورد استفاده قرار می گیرند.

E

EDC (Educational Development Center)

مراکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی (EDC) بعنوان مغز متفکر دانشگاه ، مسئولیت ارتقای کیفی آموزش را در دانشگاههای علوم پزشکی و خدمات بهداشتی بعهده دارند . ایفای این نقش حساس مستلزم وجود سازوکار دائمی در دانشکده ها و مراکز آموزشی

درمانی است تا فعالیت های توسعه آموزش در تمامی ارکان آموزش دانشگاه تسری یابد . در راستای تحقق اهداف فوق ، برخی از وظایف این مراکز به شرح زیر می باشد:

۱. بررسی و اصلاحات لازم در برنامه های آموزشی علوم پزشکی مانند برنامه آموزش پزشک عمومی، دندانپزشک عمومی و ...

۲. توانمند سازی اعضای هیأت علمی برای تدریس و دانش پژوهی

۳. ارتقاء توانمندسازی برای انجام پژوهش های آموزشی

۴. ارتقاء شیوه های ارزشیابی و ارایه نظام بهینه ارزشیابی
استادان

۵. بومی سازی شیوه های نوین تدریس

۶. تدارک نظام حمایتی و مشاوره در آموزش برای
استادان

۷. راه اندازی و تقویت دفاتر توسعه آموزشی در
دانشکده ها

۸. مشاوره کمک به ارتقاء آموزش پزشکی با ارایه مسئله
یا توانمندسازی دیگر دانشگاه‌های علوم پزشکی
کشور در حوزه آموزش

۹. همکاری با سازمان بهداشت جهانی برای ارتقاء
آموزش علوم پزشکی در سطح منطقه

Educational Goals

اهداف آموزشی: استفاده از طبقه بندی هدف های
آموزشی توسط آموزش دهندگان، در سطوح مختلف
آموزشی، در مقام عمل هم به ایجاد زبان مشترک در بین
افراد درگیر در طراحی آموزشی، ارزشیابی آموزش و
اساتید کمک می کند و هم فراگیران را به سمت هدف
های آموزشی مورد نظر هدایت می کند . در واقع، به
جهت دار شدن یادگیری فراگیران مساعدت می کند. طبقه
بندی های مختلفی از هدفهای آموزشی ارائه شده است که
معروفترین آنها طبقه بندی بنیامین بلوم و همکاران اوست .
در این طبقه بندی هدفهای آموزشی در سه حیطه قرار می
گیرند :

۱- حیطه ی شناختی *cognitive domain*

۲- حیطه ی عاطفی *affective domain*

۳- حیطه ی مهارتی *psychomotor domain*

که در ادامه به توضیح مختصری از آنها اشاره شده است:

اهداف حیطه ی شناختی:

۱- شناخت (*knowledge*)

پایین ترین سطح یادگیری در حیطه ی شناختی، کسب دانش و معلومات است. منظور از شناخت این است که یادگیرنده بتواند از طریق یادآوری (*recall*) یا بازشناسی (*recognition*) شواهدی ارائه دهد حاکی از این که او اندیشه یا پدیده هایی را به خاطر سپرده که در جریان آموزش تجربه کرده است و یادگیری در این سطح صرفاً جنبه ی حفظی دارد. (بخش های مختلف یک نقشه ی جغرافیایی را مشخص کند- معنای لغاتی را که آموخته است بیان کند - قطعه شعری را از حفظ بخواند - اسامی شهرهای مهم یک کشور را فهرست کند)

۲- درک و دریافت (*comprehension*)

یادگیری در این سطح عبارت است از توانایی پی بردن مفهوم یک مطلب و تبیین آن با جمله‌هایی که خود می‌سازد توسط شخص؛ بی آن که میان آن مطلب با مطالب دیگر چندان ارتباطی برقرار کند. یادگیری در این سطح مستلزم آگاهی از اصول و شرایط است. سطح فهمیدن به اجزای فرعی دیگری تقسیم می‌شود که عبارتند از:

الف: ترجمه یا برگرداندن (*translation*)

ب: تفسیر (*interpretation*)

ج: برون یابی (*extrapolation*)

۳- به کار بستن (*application*)

توانایی کاربرد اصول علمی، فرضیه‌ها، قضایا و مفاهیم انتزاعی دیگر در وضعیت و موقعیت مناسب، بدون اینکه

هیچ گونه راه حلی ارائه شود. (آموخته های قبلی خود را در موقعیت های جدید به کاربرد).

۴- تجزیه (*analysis*)

در این مرحله بر شکستن مطلب به اجزای تشکیل دهنده آن و یافتن روابط بین اجزا و نحوه سازمان یافتن آنها تاکید می شود.

۵- ترکیب (*synthesis*)

در این مرحله یاد گیرنده می تواند عواملی را که در مرحله تحلیل از یکدیگر تفکیک کرده است را به طریقی نو برای دریافت یک معنی جدید و نوظهور، با یکدیگر ترکیب کند.

۶- ارزشیابی (*evaluation*) و قضاوت (*judgment*)

ارزشیابی و قضاوت آخرین و عالی ترین مرحله شناخت است. این مرحله شامل قضاوت درباره امور، اطلاعات و حتی روش های روبرو شدن با مسائل است و فراگیرنده ناچار به

گرفتن تصمیم است. این مرحله نقش پل ارتباطی بین رفتار های شناختی و رفتار های عاطفی را نیز ایفا می کند.

Domain Cognitive (حوزه شناختی)

(بازنگری آندرسن ۲۰۰۱) (طبقه بندی جدید)

Remember: به خاطر آوردن یا تشخیص دادن دانش مرتبط با موضوع.

Understand: ساخت معانی از اطلاعات، تفسیر، تشریح، مقایسه یا خلاصه کردن ارتباطات.

Apply: اجرا یا به کار بستن یک روش کاری (procedure) در یک موقعیت پیش آمده.

Analyze: شکستن مواد به اجزای ساختاری شان و تعیین اینکه چطور اجزاء به هم ارتباط پیدا می کنند. سازماندهی، تمایز یا تخصیص یک ویژگی (attribution).

Evaluate: قضاوت کردن بر مبنای معیارها و استانداردها.

Create: کنار هم قرار دادن مولفه های تشکیل دهنده،

سازماندهی مجدد، تولید فرضیه، برنامه ریزی یک پروژه.

اهداف حیطة ی عاطفی (affective domain)

۱- توجه کردن (رویاریوی با موضوع) *Receiving*

این دسته از هدفها ، شامل رفتارهایی است که از وجود پدیده خبر می دهد و میل تحمل در برابر شنیدن یا دیدن آن را نمایان می سازد. مثلا: فراگیر با دقت به رویدادهای سازمان توجه می کند یا به اتفاقاتی که در کلاس درس می افتند توجه نماید.

۲- پاسخ دادن *Responding*

در این سطح فرد واکنشی در مورد مسأله مورد نظرش نشان نمی دهد. مثلا: فراگیر در مورد عدالت اجتماعی علاقه نشان داده و در مورد آن مطالعه میکند.

۳- ارزش گذاری *Valuing*

در این مرحله ، شیء یا واقعه ، پدیده یا رفتاری با ارزش جلوه می کند . مثلا: فراگیر در مورد لزوم گسترش عدالت در جامعه خود را مسئول میداند.

۴- سازمان دهی ارزشها *Organization of Value*
عبارت است از ادغام ارزشهای مختلف ، رفع تعارضات بین آنها و بنا نهادن یک نظام ارزشی پایدار و منسجم.
مثلا: فراگیر نیاز به موازنه بین آزادی و مسئولیت اجتماعی را تشخیص می دهد (دفاع میکند).

۵- برجسته شدن ارزشها در رفتار دانشجو (تبلور شخصیت)
Characterization (Internalizing values) درونی کردن):
کردن):

در این مرحله ارزش یا مجموعه ای از ارزشها در رفتار فرد انعکاس دائم پیدا می کند و در شخصیتش تبلور و جزء فلسفه زندگی او می شود . مثلا: فراگیر در موقعیت های مختلف متناسب با نظام ارزشی خود (عدالت خواهی) عمل مینماید.

اهداف حیطه ی مهارتی *psychomotor domain* :

۱- مشاهده و تقلید (*Perception & set*): در این مرحله دانشجو به مشاهده رفتار مربی ، که مشغول انجام مهارت

مورد نظر است می پردازد . مثلا: فراگیر بتواند عملکرد دستگاه..سانتریفوژ...را مشاهده نماید .

۲-آمادگی Set :

آماده بودن برای انجام یک عمل یا یک رشته اعمال معین یادگیرنده برای انجام سانتریفوژ تصمیم بگیرد.

۳- اجرا بدون کمک (*Guided response*):

در این مرحله میزان وابستگی دانشجو به مربی بسیار ناچیز است و نیازی به یاری مستقیم مربی نیست . مثلا:

فراگیر بتواند در طی کار گروهی شیوه های مختلف آموزشی را با حضور مربی ایفای نقش نماید یا فراگیر بتواند روش های مختلف استرلیزاسیون را در حضور مربی انجام دهد.

۴- دقت در عمل (*Mechanism*):

در این مرحله دانشجو کار را با دقت ، سرعت و ظرافت انجام می دهد و توانایی کنترل اعمال خود را بر حسب نیاز ها پیدا می کند . مثلا: فراگیر بتواند تستهای تشخیص بروسلوز را انجام دهد.

۵- هماهنگی حرکات (*Complex overt response*)
یعنی برقراری هماهنگی بین مجموعه ای از اعمال با رعایت
نظم و کارایی لوازم . مثلاً: مقدمه ای بر امار موضوعی و
شاخصهای بهداشتی بنویسد.

۶- عادی شدن عمل (*Adaptation*)
در این مرحله دانشجو به طور خودکار به انجام دادن
کارهای دقیق و موزون عادت می کند . مثلاً: فراگیر بتواند
آزمایش *HBA2* را صحیح و در زمان مناسب انجام دهد.
یامهارتهای عملی را در زمینه مراقبت مادران به میزان
۱۰۰٪ انجام دهد.

۷- ابتکار (*Origination*)
خلق الگوهای تازه حرکتی برای حل مسائل غیر معمول یا
برخورد با موقعیتهای جدید
یادگیرنده بتواند در مواقعی که از طریق معمول کنترل و
انجام فعالیتی ممکن نیست راه حل صحیح دیگری را
جایگزین کند.

Education Research Information Center (ERIC)

مرکز اطلاعات آموزش و پرورش: وبگاه جامعی برای دستیابی به اطلاعات و پژوهش های مربوط به آموزش و پرورش است و جهت پژوهش های آموزش محور نیز مطالب مفیدی در اختیار پژوهشگر قرار می دهد.

Educational Strategy

استراتژی های آموزشی روش هایی می باشند که در قبال آموزش دادن و یاد گرفتن اتخاذ می گردند یا به عبارت دیگر روش ارائه، اجرا و انجام یک برنامه آموزشی را می گویند.

Efficacy

اثربخشی: چنین اصطلاحی در انجام خدمات اجتماعی و به ویژه آموزشی (به داشتن حسن نیت) در برنامه گفته می شود. اگر این برنامه ی موثر و با هزینه ی کافی انجام شود، اثر بخش خواهد بود و به نتایجی که برای آن طراحی شده خواهد رسید. این اصطلاح از دیدگاه خود شخص (در

مورد خودش) نیز مصداق پیدا می کند. معلم هایی که اثربخشی خوبی دارند، آن هایی هستند که در مورد خود خوب فکر می کنند.

External Evaluation

ارزشیابی بیرونی فرایندی است که در آن متخصصان خارج از موسسه به ارزشیابی کیفیت یا استانداردهای موسسه یا برنامه آموزشی می پردازند و همچنین به عنوان مرحله دوم اعتبارسنجی می باشد.

360 Evaluation

ارزشیابی ۳۶۰ درجه: از انواع روشهای ارزشیابی اعضا هیات علمی و ارزشیابی بالینی دانشجویان در علوم پزشکی است. در این روش با استفاده از پرسشنامه ویا چک لیست در گستره ای وسیع (چرخه ۳۶۰ درجه) از چندین منبع (خود فرد، رئیس، همکاران، بیماران، خانواده های آنان، پرستار بخش و غیره) انجام می شود تا این مجموعه در مورد ارتباطات بین فردی، پایبندی های حرفه ای و

مهارت های مراقبتی، آموزشی، بالینی یک فرد مشخص اظهار نظر کنند. در بیشتر فرایندهای ارزشیابی ۳۶۰ درجه از پرسشنامه و نگرش سنج لیکرت برای گردآوری اطلاعات در مورد عملکرد افراد در موضوعات مختلف، همچون عملکرد در کار گروهی، ارتباطات، مهارتهای مدیریتی و تصمیم گیری استفاده می شود. برای دستیابی به درجه بالای اعتبار در نتایج ارزشیابی، لازم است که تعداد بیشتری از صاحب نظران دانشکده ها و بیماران مورد بررسی و نظر خواهی قرار گیرند.

Evidence-Based Medicine

پزشکی مبتنی بر شواهد: کاربرد نقادانه مستندات بهترین شواهد موجود برای تصمیم گیری دقیق، آگاهانه و منصفانه برای درمان است که با تلفیق تجربیات بالینی شخصی با مناسب ترین شواهد خارجی در دسترس که از تحقیقات هدفدار و منظم بدست آمده است. مراحل پزشکی مبتنی بر شواهد شامل طرح سوال بالینی مشخص، جست و جوی متون علمی درباره سوال طرح شده، نقد پژوهش های

استخراج شده ، انتخاب بهترین رویکرد و تصمیم بالینی در مورد بیمار می باشد.

F

Facilitation

تسهیل (فرایند آسان سازی): فرایندی پویا و هدف مدار است که در شرکت کنندگان برای یادگیری به وسیله ی تفکر انتقادی و بازخورد ، در فضای واقعی و پر از احترام متقابل ، با یکدیگر کار می کنند.

Facilitator

تسهیل کننده: افرادی که با تسهیل روند آموزش و یادگیری ، افراد را به قبول مسئولیت در یادگیری خود تشویق می کنند. یک معلم باید یک تسهیل کننده ی خوب نیز باشد.

Faculty Member

عضو هیات علمی : استادی است که برنامه اصلی درس را در دانشکده یا دانشگاه بین فراگیران و مدرسین هماهنگ

و اجرا می کند. این شخص به فراگیر و مدرس در کلیه سطوح آموزشی کمک می کند و معمولاً مسئول ارزشیابی و نمرات نهایی است.

Feed Back

بازخورد: اطلاعاتی در مورد اثرات یا نتایج کارهای انجام شده یا به عبارت دیگر بازتاب یا بازخورد عملی که توسط فراگیر انجام گرفته است. این بازخورد در واقع اطلاعاتی است که به فراگیر نشان می دهد که آنچه را که او انجام داده صحیح یا غلط است ، که این اطلاعات ممکن است تقویت کننده و حتی به عنوان نیروی کمکی ، آموزشی و اصلاح کننده نیز باشد. باید به این نکته نیز توجه کرد که در پاسخ به عوامل مشابه بازخوردها لزوماً یکسان نیستند.

Formative Evaluation (assessment)

ارزشیابی یا سنجش تکوینی (مرحله ای): این ارزشیابی در حالی انجام می شود که فعالیت آموزشی ، در جریان و یادگیری فراگیران در حال تکوین و شکل گیری است. ارزشیابی تکوینی در ابتدا یا در بین برنامه یا دوره درسی یا

انجام مداخله صورت می گیرد. این نوع ارزشیابی ،
مشاهداتی است که به ارزیاب اجازه می دهد ، میزان
یادگیری فراگیران را تا آن حدی که می داند و یا قادر به
انجام تکالیف علمی معین و مشخصی است ، تعیین نماید.
این نوع ارزشیابی بازخورد خوبی برای اساتید و شرایط
آموزشی است تا بوسیله آن کاستی های یادگیری و
آموزشی تعیین شود. پیامدهای حاصله گام های بعدی برای
آموزش و یادگیری را در اختیار آن افراد قرار می دهد و
برای کمک به استاد و فراگیر بکار می رود تا در حالیکه که
وقت برای رفع نواقص و تقویت نقاط قوت وجود دارد، نقاط
قوت و ضعف خود را بشناسند. هدف از این نوع ارزشیابی ،
معمولا کمک به بهبود امر یادگیری و رفع نواقص است و
نمره یا قضاوت نهایی مد نظر نیست.

G

Goals

اهداف نهایی (آرمانها): اظهارات (ادعاها و گزاره های کلی
است که بصورت جمله های مثبت خبری و حتی انتزاعی ،

به صورت هدف بیان می شود و غایت و نهایت آرمانی آموزش را نشان می دهد.

Guideline

راهنما (دستورالعمل ها): مجموعه گامهایی که در انجام یک کار یا اجرای یک سیاست، برنامه، فعالیت و طریقت انجام آنها برداشته می شود. دستورالعمل ها بسیار خاص، جزئی و مبتنی بر شرایط هستند.

H

Health Economics

اقتصاد بهداشت: رشته ای که بر روی کاربرد اصول و قوانین اقتصاد در حوزه بهداشت تمرکز دارد و شامل تجزیه و تحلیل و ارزشیابی سیاست ها و سیستم های بهداشتی از منظر اقتصادی است. به ویژه شامل برنامه ریزی سیستم بهداشتی، مکانیسم های داد و ستد، تقاضا برای مراقبت بهداشتی، تامین مراقبت بهداشتی، ارزشیابی با استفاده از روش های فردی تشخیصی و درمانی، تعیین کننده های بهداشتی و عملکرد آنها و ارزشیابی عملکرد

سیستم های مراقبت بهداشتی بر اساس کیفیت و عدالت است.

Health Policy

سیاست بهداشتی: تصمیمات یا تعهداتی که مراحل مختلف فعالیت برای بدست آوردن اهداف تعریف شده جهت بهبود سلامت را دنبال می کند. سیاست ها معمولا به طور آشکار یا تلویحی ارزش های سیاسی را حمایت می کنند. همچنین سرمایه ای را که می تواند برای برنامه ریزی و اجرای سیاست به کار برده شود مشخص و سازمان های مربوط را درگیر این فرایند سازند.

Hypothesis

فرضیه ، فرض و گمان بخردانه ای که در مورد به کارگیری یک روش و ایجاد یک تغییر به نظر می رسد و پژوهشگر درصدد آزمودن فرضیه است نه ثابت کردن آن. به عبارت دیگر فرضیه ثابت نشده یا طرح موقتی است که پیشاپیش برای آزمودن بیان می شود. نظریه به عنوان راهنمای تحقیق در طول مسیرهای خاص همراه با روش های ویژه به کار می رود تا فرضیه را در معرض آزمون قرار دهد)

یا مفروضات یا نتیجه گیری موقتی بدون مدرک یا دلیلی که برای هدایت تحقیق به کار برده خواهد شد). براساس سومین تعریف، فرضیه پیش بینی آن چیزی است که از انجام کار یا یکسری کارها و اقدامات حاصل خواهد شد.

Induction

استقرا (از جز به کل): فرآیند استنتاج یک کل، با مشاهده و آزمودن مورد های خاص است.

Inductive teaching/learning

آموزش و یادگیری استقرایی: به آموزش / یادگیری گفته می شود که از آموزش موارد جزئی شروع و به نتیجه گیری کلی پایان می یابد . فراگیران، به این ترتیب کاربردها و مصداق های کار و موضوع موردنظر را می شناسند و در شرایط و موقعیت های جامع و کلی به کار می برند. این نوع یادگیری با درک کلی و احاطه ی فراگیر بر مفهوم جامعی همراه و از این رو ارزشمند است.

Integrated curriculum pattern

الگوی نظام یافته برنامه آموزشی : رویکردی است برای سازماندهی تجربه یادگیری که مفاهیم و مضامین را به صورت ساماندهی شده و یکپارچه نشان می دهد. الگوی نظام یافته برنامه آموزشی در مقابل رویکرد مدل پزشکی است که یادگیری، به طور مجزا بر اساس دستگاههای مختلف بدن ساماندهی می شود.

Intelligent Quotient

ضریب هوشی یا هوشبهر: خلاصه ای عینی از استعداد فراگیران است که با توجه به محدودیت هایش چندان جامعیت ندارد. در روانشناسی قدیم فرض بر ابت بودن هوشبهر بود. بنابراین آزمون های طراحی شده به هوش آموخته شده کاری ندارد.

Internal Evaluation

ارزشیابی درونی فرایند ارزشیابی کیفیت که از سوی خود دانشگاه طراحی و بدون کمک متخصصان بیرونی انجام می

شود. در انجام ارزشیابی درونی، موسسه آموزشی اهداف خود را دنبال می کند، لذا به آن خود ارزشیابی نیز می گویند که با تصمیم مدیران درون دانشگاه انجام می شود ولی اگر به عنوان بخشی از اعتبار بخشی دیده شود در واقع در جهت آمادگی برای انجام ارزشیابی بیرونی اجرا می شود.

J

Judgment

قضاوت: فرآیند خردمندانه و روشنفکرانه ای است که در شکل گیری نتیجه، تصمیم گیری و اقدام بر اساس تجزیه و تحلیل مستندات مربوط به موضوع شکل می گیرد. قضاوت درست و خوب می تواند موجب موفقیت در تصمیم گیری شود.

L

Learner-Centered Education

آموزش فراگیر محور: فرآیند آموزشی که محتوای آموزشی بر حسب نیاز و شرایط فراگیر تعیین و طراحی شده است از این رو می تواند فراگیران را به مشارکت فعال در یادگیری برانگیزاند. نیاز و شرایط فراگیر در صدر تمام اولویت های آموزشی (برای تعیین روش تدریس ، هدف یادگیری ، مواد آموزشی و غیره) قرار دارد. فراگیر در محوریت فرآیند آموزش است و در آن مشارکت فعال دارد بنابراین احساس رضایت و پویایی بیشتری در روند آموزش خواهد داشت . همچنین فراگیر برای خودآموزی و خود ارزشیابی انگیزه ی بیشتری خواهد داشت.

Learning Outcomes

پیامدهای یادگیری: که در آن تمرکز بر نتیجه یادگیری است و تعیین اهداف بر آن است که میزان یادگیری فراگیران را که از آنها انتظار می رود ثبت و پایش کند.

Lifelong Learning

یادگیری مادام العمر : مفهومی که بر اساس تعهد و وعده ی درگیر نمودن همه در یادگیری شکل می گیرد. معنای این شعر فردوسی "ز گهواره تا گور دانش بجوی " به زیبایی آن را نشان می دهد. اینکه یادگیری برای همه باید به فراخور شرایط آنها و بدون توجه به سن در مکان مقتضی و به گونه ی مناسب، تا در تمام احوال و دوره های زندگی شرایط رشد و تعالی آنان فراهم باشد. بین یادگیری و توسعه باید حلقه های ارتباطی ایجاد شود تا با یادگیری فراگیر محور، فرصت تعالی و پیشرفت ایجاد شود. یادگیری مادام العمر در علوم پزشکی با توجه به تغییرات اساسی در این علوم یک ضرورت و مسوولیت به شمار می رود و چیزی فراتر از یک آرمان است.

Learning strategies

راهبردهای یادگیری : روش هایی هستند که فراگیران برای یادگیری مورد استفاده قرار می دهند. این روش ها از روش های اولیه در تقویت حافظه تا مهارتهای آزمون دادن متغیر است.

Learning taxonomy

طبقه بندی یادگیری (سلسه مراتب بلوم): مقوله طبقه بندی رفتارهای شناختی، عاطفی، و روان حرکتی مربوط به اهداف طراحی آزمون است که توسط بنجامین بلوم و همکارانش ابداع و تنظیم شده است.(به مبحث Educational Goals مراجعه شود)

Lesson plan

طرح درس: راهنمای مکتوبی متعلق به برنامه یا طرح های مربیان است که برای نیل به پیامدهای یادگیری موردنظر و دلخواه تدوین می شود. این راهنما، تعریف و جهت دقیق اهداف یادگیری ، ابزار یادگیری ، مکان ، زمان و شرایط عمده ی برگزاری کلاس ، توصیه های اصلی برای فراگیر،

مواد کمک آموزشی و محیط آموزشی، نحوه اجرای آموزش، ارزشیابی و منابع ضروری و مفید را قید نموده و در اختیار فراگیران و همکاران (در آموزش های مشارکتی) قرار می دهد.

Logbook

دفترچه ثبت (دفترچه ثبت بازخورد فعالیت های یادگیری (دفترچه ای که فراگیران بازخورد فعالیت های یادگیری خود را در آن ثبت می کنند. همچنین یکی از روش های ارزشیابی بالینی نیز است به این معنی که فعالیت های کارآموز / کارورز در جدول های مخصوصی که بر اساس هدف های یادگیری طراحی شده است به مرور ثبت و به وسیله ی مسئول بخش / دوره تایید می شود. در طول دوره می تواند علاوه بر روند یادگیری بالینی ، مشکلات و شرایط آموزش بالینی را نیز نشان دهد در پایان دوره هم یک نمای مستند و کامل از فعالیت های یادگیری و کارهای عملی فراگیر را نشان خواهد داد.

M

MINI CEX (*Mini Clinical Evaluation Exercise*)

ارزیابی به روش خرده آزمون بالینی: مشاهده و بازخورد گرفتن از خرده مراقبت/مهارتهای بالینی به وسیله معلم (مشاهده کننده) است. نمونه های: مشاهده کوتاه ، آزمون عملی برای مهارتهای ساده ، آموزش به بیمار ، دادن توضیحات بالینی و گفتن خبر های بد به بیمار (و خانواده) نمونه هایی از زمینه هایی هستند که با این روش قابل ارزیابی به نظر می رسند.

Modified Essay Question

سوالات تشریحی تعدیل شده: یکی از انواع سوالات که در ارزیابی مهارت های بالینی و کاربرد دانش علوم پایه برای حل مشکلات بالینی استفاده می شود. این روش شامل مجموعه ای از سوالات وابسته به هم است که در طول مدت زمان ۴۰ تا ۹۰ دقیقه به دنبال هم و بدون فرصت بازنگری به فرد آزمون شونده داده می شود. معمولا یک سناریو (مورد) خاص با توضیح علایم و نشانه های بالینی و نتایج

آزمون های تشخیصی بیان می شود و به دنبال آن معمولا تشخیص های افتراقی، تدابیر درمانی نکات اخلاقی سوال می شوند. سوالات تعدیل شده تشریحی در صورتی که به خوبی طراحی شده باشند می توانند مهارت استدلال منطقی و پردازش مفهوم را ارزیابی کنند. یک مورد خاص تشریح و بعد سوالات مربوط به آن پرسیده می شود.

Morning Report

گزارش صبحگاهی: آموزش رایج بالینی در علوم پزشکی است که وضعیت بیمار بستری در یک کلاس درس شامل اساتید مربوطه و فراگیران توضیح داده می شود و معمولا در یک روز مشخص در طول هفته و یا هر روز صبح با حضور دانشجویان ، کارورزان و دستیاران پزشکی انجام می شود. معرفی بیمار و وضعیت او هم گاهی به وسیله استاد و گاه بوسیله خود فراگیران و با شرح تکمیلی استاد انجام می شود. البته این نکته را نیز باید مد نظر داشت که چالش های اخلاقی و نارضایتی بیماران از معرفی شدن خود و یا پرونده شان در یک جمع آموزشی امروز مورد بحث است.

Multiple – Choice Questions (MCQ)

آزمونهای چند گزینه ای : که به سوالات چهار گزینه ای هم معروف هستند(البته ممکن است تعداد گزینه ها از ۱۵ تا ۲۰ انتخاب باشد)، که فرا گیران باید بهترین یا تنها پاسخ را انتخاب کنند. رایج ترین شکل این نوع آزمون ها ، آزمون های چهار گزینه ای است. اجزا و عناصر این سوالات را می توان هم برای اندازه گیری دانش ساده و هم مفاهیم پیچیده بکار برد.

N

Norm-Reference Assessment

ارزیابی هنجار مدار: این نوع ارزیابی در مورد حدود مطلوبیت کار فراگیر در مقایسه با هنجاری قضاوت می کند که توسط هم ترازان او ، تثبیت شده است، به عبارت دیگر در این نوع ارزشیابی ، عملکرد فرد با آزمون شوندگان دیگر سنجیده می شود. این نوع ارزیابی در مورد نحوه انجام درست و مطلوب کاری توسط فراگیر در مقایسه با هنجار تثبیت شده هم گروهها مقایسه و قضاوت می کند.

Norm-Reference Judgment

قضاوت‌های هنجار مدار : قضاوت‌هایی با مقایسه اطلاعاتی که شما درباره فردی دارید با اطلاعاتی که شما در مورد گروهی از افراد مشابه او دارید، انجام می شود.

Nursing Models

الگو یا مدل های پرستاری : مدل های عقلانی در پرستاری ، تحت عنوان الگو ، مدل و چارچوب های پنداشتی پرستاری نیز شناخته شده اند که تصویری از اساس مشترک کلیه اقدامات مهم قابل توجه پرستاری هستند. این مدل ها حاکی از تصویر ذهنی است از شیوه ای که ضابطه آن درک مددجو (اعم از یک فرد ، خانواده یا گروه ، جامعه و یا جمعیت) است. این الگو ها ساختار مدلی را بوجود می آورند که بدان وسیله پرستار بتواند مددجو را تحت شرایطی که قرار دارد(شرایط و اوضاع محیطی ، اجتماعی ، فیزیکی و غیره) و امید های آنها را (در مورد سلامتی ، خوشی ، رفاه ایده آل و غیره) درک کند.

O

Objective Structured Clinical Examination

آزمایش بالینی عینی و سازمان یافته (آسکی) *OSCE* : روشی برای ارزیابی حیطه مهارتی و نگرشی است که شایستگی و مهارتهای ارتباطی و همچنین مهارتهای بالینی مانند معاینات بالینی، گرفتن تاریخچه ، آموزش به بیمار و خانواده ، تشخیص و طراحی برنامه درمانی است که در محیط شبیه سازی شده شامل ایستگاه های کاری – معمولا ۱۲ تا ۲۰ ایستگاه – شناخته می شوند، تشکیل شده است. معمولا فراگیران از هر ایستگاهی که عبور می کنند، آزماینده ای در هر ایستگاه، بر طبق چک لیستی که جزئیات مربوط به آن موضوع در آن شرح داده شده است به آن نمره می دهند. روند ارزشیابی را می توان برای عینیت و حساب رسی بهتر با دوربین فیلمبرداری کرد. در مقابل کسب تجربه در نتیجه این روش ارزشیابی برای آزمون شونده ، پر هزینه بودن این روش را با توجه به

و تجهیزات و زمان و افراد متخصص زیاد را نیز باید مد نظر قرار داد.

Organ – Based Teaching

آموزش بر محور اندام ها : در این رویکرد ، کسب دانش و مهارت کافی بر آموزش هم زمان در مورد اندام های مختلف متمرکز است. معلمین رشته های مختلف مانند آناتومی ، فیزیولوژی ، آسیب شناسی و طب داخلی در یک جلسه آموزشی با رویکرد مساله محور تدریس می کنند.

Outcome(s)

پیامد (ها): تعریفی عملیاتی از هدف نهایی آموزشی است که بیشتر به صورت عملکرد ، فراورده یا فعالیتی در حد کمال آن می شود که قابل اندازه گیری است. در واقع نتیجه یا نتایج نهایی (پایانی) مطلوب آموزشی است که برای فراگیران در نظر گرفته می شود. نمونه هایی از این پیامد می تواند کسب مهارت ، ایفای نقش حرفه ای و یا مراقبت بهتر از بیمار باشد.

Outcome – Based Education

آموزش مبتنی بر پیامدها (ی یادگیری):
یکی از شکل های آموزش دانشجو محور است که مبتنی بر فعالیت نهایی ، عملیاتی و قابل اندازه گیری فراگیر است که به آن پیامد یادگیری گفته می شود. این نوع آموزش در مقابل آموزش سنتی قرار دارد که معلم بدون توجه به نتیجه نهایی آموزش انجام وظیفه می کند و به منابعی که فراگیران در دسترس دارند کاری ندارد . آموزش مبتنی بر پیامدهای یادگیری بیشتر به یک فلسفه کلی می ماند که از روشهای مختلف آموزش / یادگیری (شیوه طراحی تکالیف منزل و مشارکت اولیای فراگیران) استفاده می شود تا نتیجه مطلوب و مورد نظر در یادگیری حاصل شود.

P

Peer Assessment

ارزیابی همکاران: به ارزیابی گفته می شود که افرادی که غالباً در یک سطح از تجربه و دانش هستند (مانند گروه

اساتید یا دانشجویان یک رشته) فعالیت یکدیگر را بررسی و ارزیابی می کنند، نتایج این ارزیابی ها در ارزشیابی تکوینی بسیار موثر بوده و موجب ارتقاء سطح یادگیری و یاددهی می شود.

Peer Teaching

آموزش همکاران (هم گروه ها): سازو کاری است که معلمان و مدرسین تکنیکهای جدید آموزشی را در گروه های کوچک به همکاران خود آموزش می دهند.

Performance

عملکرد: این که افراد در موقعیت های واقعی زندگی چه کاری را انجام می دهند، بیانگر عملکرد و کارایی افراد است. در طب اینکه دانشجو و پزشک حقیقتاً در مواجهه با بیمار چه کاری را انجام می دهند و چه زمانی از دانش و مهارتهای آموخته شده استفاده می کنند و تا حد زیادی به کسب قضاوتهای بالینی و مهارتهای ارتباطی مربوط می شود و مهارتهای پیچیده (داشتن مهارتهای بالینی ، انجام قضاوت بالینی ، بکار گیری مهارت ارتباطی و غیره) که در

علوم پزشکی معمولا در رویارویی با بیمار / مددجو مورد استفاده قرار می گیرد و نشانه بلوغ و تکامل در رویارویی با شرایط دشوار است. با توجه به این تعاریف ، ارزیابی عملکرد و کارایی بالینی نیز بسیار مهم و دشوار است.

Portfolio (*Teaching Portfolio*)

کار پوشه آموزشی (پرونده آموزشی) : مجموعه یا کلکسیون شخصی از مدارک و اسناد کار فردی است، مانند پوشه ای حقیقی یا مجازی که مدارک و مستندات دست آوردهای موفقیت و پیشرفت های حرفه ای شخصی یک استاد دانشگاه را در بر می گیرد.

Psychomotor Domain

حیطه روانی - حرکتی : یکی از سه حیطه اصلی یادگیری است که شامل یادگیری عملی انواع خاص و معینی از مهارت ها است. (به مبحث Educational Goals مراجعه شود)

Problem - Based Learning (PBL)

یادگیری بر مبنای حل مساله : یک روش آموزش و پرورشی (تعلیم و تربیتی) است که در دانشگاه مک ماستر کانادا در سال ۱۹۶۰ معرفی شد و بیشتر در علوم پزشکی ، در گروه های کوچک و به سرپرستی یک مربی به کار می رود . یادگیری بر اساس (حل) مشکل روی یادگیری تجربی معطوف گردیده است که حول و حوش بررسی و حل مشکلات و مسایل پیچیده دنیای واقعی از پیش سازماندهی شده است. نقش سرپرست، حمایت و هدایت گروه در جریان فرآیند حل مساله است. این نوع یادگیری فعال و با دوام است زیرا ناشی از کار در جهت حل مشکل است. آموزش به روش حل مساله به سرمایه گذاری برای تامین منابع (کتابخانه ی جامع، رایانه و دسترسی به اینترنت)، آموزش مربی و کارکنان نیاز دارد.

Problem Solving

حل مساله یا مشکل گشایی: مشکل گشایی اقدام به کارهای جدید و رویارویی با شرایط تازه است به گونه ای که فرد ضمن درگیر شدن با شرایط تازه و موقعیت های مشکل از روش هایی استفاده کند که با ترتیب و تسلسل منطقی به حل مساله بیانجامد. حل مساله همچنین ، یادگیری نظام دار با تلاش فرد برای رسیدن به هدف خاص در شرایط عالی است. تلاش هدفمند ، اندیشیدن و انتخاب کردن سه ویژگی برجسته روش حل مساله است.

Procedures

پروسیژرها و رویه ها: سازماندهی مهارتهای حرکتی پیچیده و مشکل به بخش های ساده تر است که معمولا به یادگیری مفاهیم مقررات خاصی نیاز دارد مانند تشریح قورباغه و یا انجام تزریق.

Q

Quality of Care

کیفیت مراقبت: سطحی از عملکرد که نشان دهنده برآیند مراقبتها و خدمات بهداشتی و درمانی است. نشانگرهای عینی کیفیت مراقبت در بخش های ساختار مراقبت ، فرآیند ، برآیند و نتیجه نهایی مراقبت طراحی شده اند. از این رو کیفیت مراقبت هم می تواند عینی و قابل اندازه گیری باشد.

Quality of life

کیفیت زندگی : به درجه ای که در آن افراد خودشان را از نظر انجام عملکردهای جسمی ، روانی و اجتماعی ، توانمند می دانند، گفته می شود. حس عمومی ، یا چیزی که زندگی کردن برای آن ارزش دارد است. به عنوان یک حس "کمی" به مدت زمانی که شخص زنده است و بیماری ، نقص عضو ، ناتوانی ، عقب ماندگی ذهنی ندارد گفته می شود.

Quasi-Experimental Research

تحقیق نیمه تجربی: کاوش و یا بررسی است که به ارتباط بین کار یا مجموعه ای از کارها یا اقداماتی از یک طرف و ایجاد تغییر برای انجام هدفی مشخص از طرف دیگر (متغیر وابسته) پی می برد. انتخاب تصادفی نمونه ها ، انجام مداخله و داشتن گروه شاهد ویژگی های این نوع پژوهش هستند.

Questionnaire

پرسشنامه : لیستی از سوالهای نوشته شده است که به فراگیران . سایر پاسخ دهندگان امکان می دهد، آن را بخوانند، مرور کنند و پاسخ دهند.

R

Reliability

پایایی (اعتماد علمی) : اندازه گیری میزان ثبات ابزار اندازه گیری و وسیله ی ارزشیابی است. این وسیله باید نتایج مشابه ای را در زمان های مختلف و با جمعیت مشابه در شرایط مشابه به دست آورد. معمولا برای توصیف ویژگی سوالات یک آزمون یا امتحان نیز به کار می رود. این اصطلاح در روش های تحقیق

برای بیان تخمین درجه اطمینان داده ها نیز استفاده می شود. پایایی، دقت و درستی داده است و اینکه آزمونی با چه دقت و صراحتی صفت مورد نظر را اندازه می گیرد تا نتیجه اندازه گیری ها میزان مناسب تکرار پذیری و پایایی را داشته باشد. آزمونی پایا است که همواره، به طور ثابت و دقیقاً عملکرد فراگیر را ارزشیابی کند. یکی از راه های آزمودنی پایایی یک آزمون یا ابزار اندازه گیری پایایی به روش باز آزمون است و آن مستلزم داشتن گروهی از فراگیران است که آزمونی را در فاصله ی زمانی تقریباً ده روز، دو بار انجام دهند و همان نمراتی را به دست آورند که دفعه اول کسب کرده بودند. رابطه ی پایایی با روایی این است که یک آزمون باید پایا باشد تا بتواند روا باشد یعنی شرط آن است.

Role Playing

ایفای نقش : یکی از روش های آموزشی است که با اجرای معلم (یا فراگیران یا هر دو معلم و فراگیر)، روشی جذاب برای فراگیر اما وقت گیر و دشوار در کنترل شرایط اجرا است. به عبارت دیگر فعالیت یادگیری طراحی شده ایست که شرکت کنندگان، در چنین فعالیتی نقش های گوناگون

افراد را در ابعاد مختلف مانند تمرین مصاحبه یا گفتگوی آزمایشی برای رسیدن به هدف های خاص یا دگیری ارائه می دهند. حس کردن شرایط (مانند تجربه مادر یک کودک بیمار ، اجرای چگونگی یک ارتباط با بیمار روانی) در روش ایفای نقش گاهی میانبر خوبی برای حس کردن آینده نزدیکی است که فرد به اجبار بخشی از آن را اجرا خواهد کرد.

S

Self Evaluation

خود ارزشیابی: فرآیندی است که فرد در طی آن عملکرد خود را مورد قضاوت قرار می دهد و با هدف غایی خود مقایسه می کند و به علل موفقیت و شکست در رسیدن به نتیجه فکر می کند.

Simulation

تقلید یا شبیه سازی : اغلب با بازی نقش همراه است اما بطور روز افزونی در شرایط مجازی بکار می رود. نوعی

فعالیت یادگیری است که شبیه سناریوی زندگی واقعی است؛ به شرکت کنندگانی نیاز دارد که انتخابهایی را انجام دهند که علت و معلول زندگی را به معرض نمایش بگذارند.

Skills

مهارت: فعالیت ها یا رفتارهایی که در ابتدا یا در روند اجرای وظایف یا کارها به طرز معقولی به اندازه کافی با تجربه یا زبردستی مناسب انجام بگیرد. مهارتها روانی حرکتی (حرکات بدنی)، شناختی (تعبیر و تفسیر و قدرت تصمیم گیری) و یا عقلانی، منطقی استدلالی (برقراری ارتباط با مددجویان) هستند.

Specific Objective

هدف ویژه: از تجزیه اهداف کلی به دست می آید و شامل مهارتها و توانایی هایی است که فراگیران در جریان آموزش به آن دست می یابند و معمولا به صورت اهداف رفتاری بیان می شوند.

SPICES Strategy

استراتژی *SPICES* هاردن، که در این مدل ، او، شش

استراتژی را به صورت طیف شرح داده است:

شش استراتژی مدل SPICES	
رویکرد قدیمی	رویکرد نوین (SPICES)
استاد محور	دانشجو محور (Student centered)
جمع آوری اطلاعات	مبتنی بر حل مساله (-Problem based)
مبتنی بر رشته	ادغام (Integration)
مبتنی بر بیمارستان	مبتنی بر جامعه (- Community based)
برنامه استاندارد	انتخابی (Elective)
فرصت طلبانه یا استاد – شاگردی	سیستماتیک (Systematic)

Standardized Patient (SP)

بیمار استاندارد: کسانی که بیمار نیستند اما تاریخچه و نقش بیمار را بازی می کنند و آموزش دیده اند تا تاریخچه پزشکی و یافته های فیزیکی یک مورد کلینیکی را به شکل

مطلوب و معتبری بیان کنند. این افراد می توانند بیماران استاندارد باشند و یا نقش بیمار را ایفا کنند. گاهی اوقات از پرسنل بهداشتی درمانی یا بازیگران برای این اهداف استفاده می شود. این ابزار برای برگزاری آزمون و ارزیابی مهارتهای بالینی دانشجویان به طور عینی طراحی شده اند. یاد دادن ایفای نقش به بیمار برای نمایش ارائه یک مشکل بالینی جدید به ۸-۱۰ ساعت زمان نیاز دارد.

T

Task

وظیفه: گاهی اوقات به موضوعاتی که تدریس می شود، مفاهیم وظیفه یا تکلیف هم گفته می شود. البته افتراق معنا بین این واژه ها از یکدیگر کار بسیار مشکلی است. تکلیف به معنی موضوع و کاری است، در حالی که مفهوم، عقیده یا نظری است. همه وظایف از دو چیز تشکیل شده اند: خرده وظیفه های ضروری، وظیفه اصلی و استراتژی وظیفه. خرده وظیفه چیزی ضروری است به طوری که وظیفه اصلی بدون

آنها قادر به اتمام نیست. هر وظیفه اصلی از چندین خرده وظیفه تشکیل شده است. استراتژی وظیفه رویه ایست که به وسیله آن خرده وظیفه ها با هم ترکیب و تلفیق می شوند تا وظیفه اصلی را تولید کنند.

Taxonomy

طبقه بندی-رده بندی: سیستم طبقه بندی است که در آموزش برای بیان سیستم طبقه بندی اهداف یا مهارتهای آموزشی استفاده می شود.(به بحث Educational Goals مراجعه شود)

Teacher – Centered Instruction (Education)

آموزش معلم-مدار (محور): آموزشی که بر معلم متمرکز است، به جای اینکه کانون توجه آن، تجربیات فراگیران یا تعامل با فراگیران باشد. به عبارت دیگر، معلم عنصر کلیدی و محور آموزش است که تمام روند آموزش را طراحی و اجرا می کند. محتوا معمولاً با استفاده از روش سخنرانی به فراگیرانی که به او گوش می دهند معرفی و

ارائه می شود ، اما از طرف دیگر، فرا گیران غیر فعال هستند و بطور فعالانه و جدی تعهدی در یادگیری ندارند.

Teaching Methods

روشهای تدریس: تعامل یا ارتباط متقابل استاد با دانشجو بر اساس طرح منظم و هدفدار به منظور تغییر در رفتار را تدریس می نامند، در این ارتباط دو رویکرد سنتی و پویا وجود دارد که با توجه به آن دو نوع روش تدریس وجود دارد:

تدریس فعال (پویا) *Active teaching* و غیر فعال (معلم محور) *Teacher –Centered* و می توان برای هر موضوع تدریس الگوی خاصی را طراحی کرد، که بطور کلی و عمومی مراحل آن به این شرح می باشد:

- ۱- تعیین هدف های آموزشی و رفتاری
- ۲- تعیین پیش دانسته ها و ارزشیابی ورودی
- ۳- تعیین روشها، وسایل آموزشی و کمک آموزشی
- ۴- سازمان دهی شرایط و فعالیتهای آموزشی
- ۵- تعیین نظام ارزشیابی و سنجش عملکرد آموزش

Training

تعلیم : تلاشی برای تحمیل یادگیری که معمولاً متناسب با نیاز آموزش دهنده تا آموزش گیرنده است.

Tutor

سرپرست: عضو هیات علمی است که به عنوان تسهیل کننده در فرایند یادگیری انجام وظیفه می کند.

U

Usability

کارآیی : میزان و معیار کارآیی و سهولت استفاده از یک نرم افزار است. همچنین میزان توانایی و کارآیی افراد در رسیدن به هدف های خود در آموزش و همچنین مسیرهایی که طی می کنند گفته می شود.

V

Validity

روایی (ثبات یا اعتبار علمی): تعاریف مختلفی از آن شده که به این شرح است، روایی یا اعتبار علمی، به وجه اختصاصی و مناسبت تعبیر و تفسیر نتایج آزمون و نه خود آزمون گفته می

شود. اگر شما آزمونی را طراحی کنید که اطلاعات ارایه شده در سخنرانی ها، مواد خواندنی و غیره را به نسبت اهمیت آنها در طی دوره ی درسی پوشش دهد، در تفسیر نمرات آزمون به احتمال زیاد از اعتبار علمی بیشتری برخوردار خواهد بود. به هر حال، امتحانی که فقط شامل چند مطلب و موضوع مشکل می باشد، روا نیست، یعنی نمی تواند تفسیر معتبری از آنچه که فراگیران می دانند و آموخته اند را نشان دهد یا عرضه نماید. به عبارت دیگر درجه، اندازه، میزان یا حدی است که آزمون تراز شده (استاندارد شده) تا آن حد چیزی را اندازه می گیرد که مستلزم اندازه گیری است یا نیاز به اندازه گیری دارد. بنابراین روایی، وسیله یا روشی است که در آن آزمودنی ها با تعدادی سوال های هم خوان و هم آهنگ روبرو می شوند یا ملزم به انجام فعالیت های علمی می شوند که می توان از توانایی های فراگیران مقایسه ای به عمل آورد.

Virtual Learning Environment

محیط مجازی یادگیری: ابزار الکترونیکی است که یادگیری و آموزش اینترنتی را تسهیل می کند. این محیط، زمینه ای را برای اساتید فراهم می سازد که بتوانند محتوای

یادگیری را گسترش دهند و در تعامل های مختلف اینترنتی از هر نوعی که باشد، شرکت کنند. این محیط قابلیت های بی شمار و محدودیتهای اندکی دارد. برخی از انواع قابلیت های آن عبارتند از : بحث و گفتگو، مکانیسم رد یابی اثر یادگیری، ارزیابی استاد/فراگیر.

W

Web – based Training

آموزش مبتنی بر وب: در این تکنولوژی ارائه آموزش بر روی شبکه وب بوده و بدون رعایت استانداردهای اجباری آموزش الکترونیک انجام می گیرد.

Work-Based Learning

یادگیری بر مبنای کار و عمل : نوعی طرح یا برنامه آموزشی است که این امکان را میسر می سازد که محتوای یادگیری از درون شرایط و اوضاع و احوال واقعی کار یا شغلی ناشی گردد. فراگیران معمولاً کارمندان یا کارکنانی هستند که بطور نیمه وقت تحصیل می کنند و از محل

کارشان برای ایجاد طرح تحقیقاتی استفاده می کنند. بر خلاف فراگیران در روش حل مساله که با روش حل مسائل ساختگی روبرو هستند، این فراگیران بر اساس انجام کار چیزی را یاد می گیرند و بر روی مشکلات واقعی و در زمان حقیقی کار می کنند.

World Federation of Medical Education

انجمن جهانی آموزش پزشکی (*WFME*): سازمانی غیر دولتی، که در ارتباط با سازمان بهداشت جهانی و یونسکو است. این سازمان در رابطه با آموزش جهانی و آموزش پزشکی بوده و شش موسسه محلی آموزش پزشکی را تحت پوشش دارد. هدف کلی انجمن جهانی آموزش پزشکی دستیابی به بالاترین استانداردهای علمی و اخلاقی آموزش پزشکی با تکیه بر روشها و ابزارهای جدید و مدیریت آموزش پزشکی است. اداره مرکزی این انجمن از سال ۱۹۹۶ در دانشگاه کوپنهاگ دانمارک با مشارکت دانشگاه لاتد در سوئد قرار دارد.

Resource in Medical Education

آشنایی با برخی سایتهای مفید در آموزش پزشکی

www.uncc.edu/cimc/

پایگاه فوق، توسط انجمن کتابخانه های کالج پژوهشی آمریکا، که زیر مجموعه ای از انجمن کتابداری آمریکاست، هدایت می شود. در این پایگاه، فهرست مفصلی از وب سایت های مهم که مورد استفاده محققین در آموزش می باشد، ارائه شده است. از جمله، می توان به آدرس پایگاه های معتبر در زمینه ارزیابی و ارزشیابی، مدیریت آموزشی، روش های تدریس، استانداردهای آموزشی، اشاره نمود. لازم به ذکر است که در این پایگاه، آموزش های دبستانی و دبیرستانی از آموزش عالی جدا نشده است.

www.classweb.gmu.edu/ndabbagh/Resources/IDKB/instruct_design.htm

جهت انجام طراحی یک دوره آموزشی، مروری اجمالی به صفحات مختلف پایگاه فوق مفید به نظر می رسد در این پایگاه، که توسط یکی از اساتید طراحی آموزشی دانشگاه میسون راه اندازی شده، مجموعه بسیار ارزشمندی از مطالب مربوط به طراحی آموزشی به شکلی بسیار زیبا و کاربردی سازمان دهی و ارائه می شود . استفاده از این پایگاه را می توان به مدرسین دوره های طراحی آموزشی نیز توصیه نمود.

www-jime.open.ac.uk
(Journal of Interactive Media in Education)

جهت طراحی رسانه های تعاملی برای آموزش ، می توان به متن کامل مقالات از طریق آدرس فوق بطور رایگان دست یافت.

www.acme-assn.org

(اتحادیه آموزش مداوم جامعه پزشکی)

این اتحادیه در جهت ایجاد فرصتهای مناسب برای توسعه توانمندی حرفه ای کارشناسان آموزش مداوم پزشکی، به منظور بهبود پیامدهای خدمات سلامت، فعالیت می کند. در پایگاه اینترنتی اتحادیه که مربوط به آمریکای شمالی است، علاوه بر ارائه فهرست مفصلی از انواع منابع کتبی موجود در پایگاه که به فروش میرسد، امکان دسترسی رایگان به نشریه این اتحادیه که با نام منتشر می شود وجود دارد. مطالعه مستمر مقالات این «Almanac» نشریه برای کارشناسان آموزش مداوم کشور می تواند مفید باشد.

www.meduniv.lviv.ua/inform/studlinks.html

(منابع آموزشی برای دانشجویان علوم پزشکی)

پایگاه فوق برای استفاده عموم دانشجویان گروه پزشکی تدارک دیده شده و در بردارنده فهرست مجموعه ارزشمندی از پایگاه های مفید برای آموزش رشته های

مختلف ,انجمن های پزشکی، دروس الکترونیکی، مجموعه های مولتی مدیا و ... است. با مراجعه به این سایت ,می توان فهرست پایگاه های مفیدی را برای تهیه متون کمک آموزشی یا دریافت مقالات مفید پیدا نمود.

[/pubmedwww.ncbi.nlm.nih.gov](http://pubmedwww.ncbi.nlm.nih.gov)

پایگاه pubmed فراهم کننده اطلاعات ارزشمند در زمینه علوم پزشکی می باشد. و در جستجوی اطلاعات در زمینه آموزش پزشکی نیز بسیار توانمند می باشد و علاوه بر ارائه مقالات مقالات مجلات موجود در آموزش پزشکی ، اطلاعات از سایر مجلات در آموزش پزشکی را نیز فراهم می نماید.

www.biomedcentral.com

(پایگاه BMC) این پایگاه فراهم کننده دسترسی به مقالات تمام متن ژورنالهای الکترونیکی ارزشمندی در علوم ، تکنولوژی و پزشکی می باشد. از جمله به دو ژورنال تمام متن Asia Pacific Family Medicine و ژورنال BMC Medical Education در زمینه آموزش پزشکی

می توان اشاره کرد. این ژورنال الکترونیکی ارائه کننده مقالات پژوهشی در زمینه آموزش پزشکی تحصیلات علوم پایه ، تکمیلی و آموزش مداوم می باشد.

METRO www.metro.com

این پایگاه یک اصطلاح نامه توصیفی برای اصطلاحات به کار رفته در آموزش پزشکی می باشد. دسترسی به اصطلاحات از طریق روش پلکانی امکان پذیر است که علاوه بر توضیح در مورد اصطلاح ، موارد مرتبط و مترادف با آن نیز آورده شده است و از بخشهای مختلفی از جمله metro2 که بیشتر بر اصطلاحات در ارزشیابی تکیه دارد ، puryutory که مربوط به اصطلاحات جا افتاده می باشد و اطلاعاتی که می بایست در لیست پلکانی جای می گرفت اما جا مانده است آورده شده تا در ویرایش های بعدی در لیست جای داده شود و در بخش Suggest New Term اصطلاحات پیشنهادی جدید از متخصصان آموزش پزشکی در خواست پیشنهاد اصطلاحات جدید شده است .

www.mededworld.org

(پایگاه MedEdWorld) یک پایگاه بین المللی است که از طریق آن سازمانها ، دانشکده های پزشکی و اساتید آموزشی می توانند نظرات خود را با یکدیگر به اشتراک گذاشته و با هدف توسعه آموزش پزشکی همکاری نمایند. استفاده از امکانات سایت که شامل انتشارات ، منابع در آموزش پزشکی ، دوره های آموزشی و فرصتهای شغلی می باشد از طریق عضویت و پرداخت حق عضویت ممکن میباشد.

www.nyerrn.com/simulators.htm

یکی از مشکلات مدرسین علوم پایه و بالینی در گروه پزشکی، تهیه رسانه مناسب آموزشی برای ارائه در کلاس درس است. این رسانه ها، بخصوص اگر از نوع دیداری - شنیداری و به صورت تعاملی باشند، ارزش فراوانی برای تجسم ذهنی و عینی بهتر در مورد موضوع تدریس خواهند داشت. در این پایگاه، که فهرست مفصلی در یادگیری مفاهیم پایه و بالینی علوم پزشکی م میتواند به

کار Simulator از سایر پایگاه ها و منابعی که به عنوان رود، ارائه شده است. بسیاری از این منابع به صورت رایگان، قابل استفاده است و حداقل می تواند به عنوان مکمل کلاس درس و یا در کلاس های عملی، مورد استفاده دانشجویان قرار گیرد.

www.mana.org

در این پایگاه، استانداردها و معیارهایی که برای آموزش مامایی به وسیله اتحادیه ماماهاى آمریکای شمالی تدوین شده و منعکس کننده صلاحیت ملی (Midwives Alliance of North America) MANA و اصول مراقبت های مامایی میباشد، وجود دارد.

meacsccholl.org (MEAC)

Midwifery Education Accreditation Council
در این پایگاه، استانداردهای اعتبار بخشی آموزش مامایی که مربوط به یک اتحادیه غیر انتفاعی است، وجود دارد و در سال 1991 به وسیله ائتلاف فارغ التحصیلان رشته

مامایی تأسیس شد و هدفش اعتبار بخشی برنامه های آموزشی مستقیم رشته مامایی است.

www.nurse Education.org

در این سایت، مطالب آموزشی مفیدی در مورد پرستاری مطرح میشود. به علاوه، اخبار و اطلاعات مورد نیاز و تازه های پزشکی و مراقبتی برای پرستاران ارائه میگردد.

www.rnabc.bc.ca

این پایگاه مربوط به انجمن پرستاری ایالت بریتیش کلمبیا در کانادا است که بطور عمده استانداردهای پرستاری، حقوق پرستاران و مددجویان و نیز ضوابط و مقررات مورد نیاز پرستاران را مطرح می کند. به علاوه، مطالب آموزشی در زمینههای مختلف پرستاری از طریق این سایت قابل دسترسی است.

فهرست

Introduction	1
Accreditation	2
Achievement Test	3
Action Research	3
Active Learning	4
Active Teaching	4
Adult Learning Theory	5
Affective Domain	6
Affective Outcome of education	6
Application Question	6
Audience	6
Basic Skills	7
Bedside Teaching	7
Best Evidence Medical Education	8
Buzz Group	8
Case Management	9
Case Method Teaching	9
Case Study Research	9
Clinical Competence	10
Clinical Skills Learning Center	11
Cognitive Domain	11
Communication Skills	12
Community-Based Teaching	13
Community Medicine	13
Concept Learning	14
Criterion – Referenced Testing	14
Critical Thinking	15
Curriculum	15
Direct Observation of Procedural S kills	16
Distance Education	16
Distance Learning	17
EDC (Educational Development Center)	17

Educational Goals	19
Educational Research Information Center	28
Educational Strategy	28
Efficacy	28
External Evaluation	29
360 Evaluation	29
Evidence-Based medicine	30
Facilitation	31
Facilitator	31
Faculty Member	31
Feed Back	31
Formative Evaluation (assessment)	32
Goals	33
Guideline	34
Health Economics	34
Health Policy	35
Hypothesis	35
Induction	36
Inductive teaching/learning	36
Integrated curriculum pattern	37
Intelligent Quotient	37
Internal Evaluation	37
Judgment	38
Learner-Centered Education	39
Learning Outcomes	40
Lifelong Learning	40
Learning strategies	41
Learning taxonomy	41
Lesson plan	41
Logbook	42
MINI CEX	43
Modified Essay Question	43
Morning Report	44

Multiple – Choice Question (MCQ)	45
Norm-Reference Assessment	45
Norm-Reference Judgment	46
Nursing Models	46
Objective Structured Clinical Examination	47
Organ – Based Teaching	48
Outcome(s)	48
Outcome – Based Education	49
Peer Assessment	49
Peer Teaching	50
Performance	50
Portfolio (Teaching Portfolio)	51
Psychomotor Domain	51
Problem - Based Learning (PBL)	52
Problem Solving	53
Procedures	53
Quality of Care	54
Quality of life	54
Quasi-Experimental Research	55
Questionnaire	55
Reliability	55
Role Playing	56
Self Evaluation	57
Simulation	57
Skills	58
Specific Objective	58
SPICES Strategy	59
Standardized Patient (SP)	59
Task	60
Taxonomy	61
Teacher – Centered Instruction (Education)	61
Teaching Methods	62
Training	63

Tutor	63
Usability	63
Validity	63
Virtual Learning Environment	64
Web – Based training	65
Work-Based Learning	65
World Federation of Medical Education	65
Resource in Medical Education	68

منابع:

- واژه نامه آموزش علوم پزشکی و آموزش الکترونیکی -
سرور پرویزی، پریش حاج امیری، مهراں کامکار
حقیقی؛ انتشارات نهضت پویا، ۱۳۸۸

- ارزشیابی کیفیت در آموزش عالی - رضا محمدی و
همکاران؛ مرکز انتشارات سازمان سنجش، ۱۳۸۷

- آشنایی با الفبای کوریکولوم در آموزش پزشکی - الهه
ملکان راد، بهرام عین الهی؛ انتشارات وزارت بهداشت و
درمان و آموزش پزشکی ، ۱۳۸۴

- مقالات آموزشی

مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی
دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی و درمانی بابل